

Курс підготовки майстер-інструкторів за програмою НАТО DEEP

Військовий інститут Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка

Сухопутні
війська

м. Київ, 2025

ЗМІСТ

Вітальне слово Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України	4
Вступне слово начальника Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.....	5
Вітальне слово керівника програми НАТО DEEP.....	6
Вітальне слово координатора програми розвитку викладацького складу НАТО DEEP.....	7
Робоча група з розроблення Курсу підготовки майстер-інструкторів за програмою НАТО DEEP.....	8
Передумови впровадження Курсу та відповідність вимогам НАТО.....	10
Загальна мета Курсу.....	11
Цільова аудиторія.....	12
Програмні результати навчання.....	12
Опис Курсу.....	13
Попередні вимоги до опанування Курсу.....	13
Методи навчання.....	14
Базова програма розвитку викладацького складу.....	16
Модуль 1. Студентоцентровані активні методи навчання.....	18
Модуль 2. Оцінювання та активне навчання.....	20
Модуль 3. Планування занять та розроблення навчальної програми.....	21
Програма «Майстер-інструктор».....	22
Модуль МІП 1. Проєкт плану програми розвитку викладацького складу.	25
Модуль МІП2. Пробний курс розвитку викладацького складу.....	27
Модуль МІП3. Авторський курс розвитку викладацького складу.....	29
Модуль МІП4. Трансформація освітніх програм.....	31

Вітальне слово Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України

Сьогодні, як ніколи, перед нами стоїть завдання забезпечити наші Сухопутні війська висококваліфікованими кадрами, здатними ефективно діяти в умовах сучасної війни.

Розпочинаючи курс підготовки майстер-інструкторів за підходами та з підтримкою програми НАТО DEEP, ми робимо черговий важливий крок на шляху до посилення нашої армії. Я переконаний, що ця ініціатива Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка буде успішною й забезпечить підвищення професійного рівня наших викладачів та інструкторів.

Люди, технології, управлінські процеси – мої пріоритети в діяльності.

Люди – це серце нашої армії. Підготовлені, мотивовані та професійні військові є основою перемоги. Нове покоління викладачів, майстер-інструкторів стане рушійною силою у вишколі наших професійних військових.

Технології змінюють сучасне поле бою. Ми маємо навчати особовий склад ефективно використовувати сучасні ресурси. Програма НАТО DEEP надає нам унікальну можливість готувати майстер-інструкторів, готових до швидкої адаптації наших освітніх програм з урахуванням технологічних інновацій.

Управлінські процеси є основою ефективності будь-якої системи. Підготовка майстер-інструкторів передбачає формування творчого, критичного мислення та закладає управлінські навички, які є надзвичайно важливими для підготовки особового складу.

Особливу роль у реалізації цього курсу відіграє Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, який поступово стає освітнім хабом підготовки висококваліфікованих військових кадрів та вдосконалення педагогічної майстерності викладачів. Він перетворюється на центр передового досвіду, де поєднуються українські традиції військової освіти та найкращі стандарти НАТО. Цей інститут стає осередком змін, які визначатимуть майбутнє нашої армії.

Щиро дякую нашим міжнародним партнерам із НАТО за довіру, підтримку та співпрацю. Завдяки спільним зусиллям ми не лише вдосконалюємо наші підходи до військової освіти, а й наближаємося до інтеграції з системами колективної безпеки світу.

Бажаю учасникам курсу плідної роботи, натхнення та професійного зростання. Ви є фундаментом, на якому будується майбутнє нашої армії.

Витримки, єдності! І разом до Перемоги!

генерал-майор Михайло ДРАПАТИЙ,
Командувач Сухопутних військ Збройних Сил
України

Вступне слово начальника Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Важкі часи – нові можливості.

Кожна криза, якою б вона не була, відкриває шлях до нових ідей та сміливих ініціатив.

У часи повномасштабної війни наші Збройні Сили стикаються з викликами, які формують нові підходи до підготовки офіцерів. Ми залишаємо позаду радянські стандарти й будуємо систему навчання, що базується на міжнародному досвіді, сучасних технологіях і потребах сьогодення.

Влітку 2024 року наш інститут зробив крок до впровадження змін, які відповідають стандартам НАТО. Завдяки ініціативі сертифікованих інструкторів програми DEEP було проведено пілотний курс розвитку викладацького складу Військового

інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Курс, створений на основі найкращих практик НАТО та Спільної директиви стратегічних командувань "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007", отримав високу оцінку міжнародних експертів і став першим етапом на шляху трансформації військової освіти в Україні.

Ми пишаємося тим, що Департамент військової освіти і науки Міністерства оборони України затвердив проведення цього курсу для всіх військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти у 2024–2025 навчальному році. До того ж курс включено до каталогу підвищення кваліфікації на постійній основі. Цей успіх підкреслює важливість системної підготовки професійних викладачів та інструкторів, які зможуть адаптувати сучасні світові стандарти військової освіти до потреб української армії.

Військовий інститут ініціює створення курсу підготовки майстер-інструкторів, який поєднуватиме міжнародні стандарти, інноваційні методики та найкращі практики НАТО. Ми усвідомлюємо, що в умовах повномасштабної війни кожен викладач та інструктор несе особливу відповідальність за підготовку професійних військових.

Випускники цього курсу стануть провідниками інноваційного досвіду, творцями професійного середовища, спрямованого на безперервне вдосконалення та якісне оновлення інтелектуального потенціалу, рушіями розвитку школи підготовки військових фахівців.

Висловлюю глибоку вдячність програмі DEEP та нашим міжнародним партнерам за їхню постійну багаторічну підтримку. Завдяки спільним зусиллям ми формуємо основу для якісної освіти, що здатна змінювати реальність.

Бажаю всім, хто долучиться до курсу підготовки майстер-інструкторів, натхнення, успіхів і нових відкриттів. Ваше прагнення до вдосконалення – це не лише орієнтир у професійному розвитку, а й рушійна сила змін, які допоможуть зробити нашу армію найсильнішою.

полковник Олексій СІРОШТАН,
начальник Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Вітальне слово керівника програми НАТО DEEP

Сьогодні я маю чудову можливість відзначити, що система військової освіти в Україні та українські військові навчальні заклади демонструють реальні зусилля щодо трансформації та впровадження кращих євроатлантичних практик і стандартів.

Я можу впевнено стверджувати, що Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка справді стає партнерським навчальним закладом, який ініціює та впроваджує зміни, тісно співпрацюючи з Програмою удосконалення військової освіти НАТО (DEEP). Наша

співпраця створює синергійний ефект, поєднуючи найкращі теоретичні підходи західної освітньої системи з реальним бойовим досвідом, який Україна здобуває в боротьбі з російським агресором.

Це поєднання дає змогу створювати сучасні освітні підходи, які можуть бути використані не тільки українськими навчальними закладами, але й навчальними закладами країн НАТО та партнерів.

Ініціатива Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка відкриває перспективи для створення першої самостійної системи розвитку викладацького складу та підготовки майстер-інструкторів у країнах, де діє програма DEEP.

З огляду на попередні досягнення представників Військового інституту у створенні власних програм розвитку викладацького складу та їх успішну участь у інших заходах, пов'язаних із впровадженням курсу підготовки майстер-інструкторів, я впевнений, що сьогоднішня ініціатива буде успішною. Майстер-інструктори, підготовлені в межах цієї ініціативи, стануть частиною спільноти сучасних педагогів, які сприятимуть поширенню передових освітніх практик в інших навчальних закладах України та партнерських країнах.

Я твердо вірю, що Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка стає справжнім центром передового досвіду у підготовці сучасних педагогів та інструкторів, і наша співпраця буде продовжуватися та розвиватися.

Маріуш СОЛІС,
керівник програми NATO Defence Education
Enhancement Programme

Вітальне слово координатора програми розвитку викладацького складу НАТО DEEP

Шановні колеги!

Вітаю Вас із початком підготовки майстрів-інструкторів, що є унікальною можливістю стати агентами змін у сфері військової освіти. Цей курс покликаний не лише підвищити Ваш професійний рівень, а й закласти міцний фундамент для створення сталих освітніх ініціатив у вашому закладі вищої освіти.

Сьогоднішній момент є надзвичайно важливим, адже перед вами стоїть завдання опанувати сучасні педагогічні техніки, які базуються на принципах навчання дорослих і активного студентоцентрованого навчання. Ефективні освітні програми допоможуть вам сформувати знання й уміння, які відповідають реальним потребам військової освіти й суспільства загалом.

На вас, шановні учасники курсу, покладені великі сподівання як на майбутніх майстрів-інструкторів, які не лише впроваджуватимуть у навчальний процес нові методики, але й допомагатимуть іншим викладачам удосконалювати свої підходи до навчання. Ваша участь у курсі — це перший крок до того, щоб стати частиною міжнародної освітньої спільноти, яка прагне постійного вдосконалення та професійного розвитку.

Бажаю вам натхнення, наполегливості та взаємної підтримки. Пам'ятайте, що кожен ваш внесок у розвиток педагогічної майстерності — це інвестиція в майбутнє здобувачів освіти, закладу та України.

Разом ми зможемо зробити величезний крок уперед у підготовці висококваліфікованих фахівців для сучасної армії.

Успіхів вам у цій важливій ініціативі!

Ірина ЛИСИЧКИНА,
співголова групи підвищення кваліфікації
викладачів DEEP робочої групи з розвитку
освіти Консорціуму "ПЗМ"

Робоча група з розроблення курсу підготовки майстер-інструкторів за програмою НАТО DEEP (далі – Курс)

Керівник робочої групи

полковник ЛОЙШИН Анатолій Анатолійович,
заступник начальника Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка з навчальної роботи, доктор філософії;
e-mail: anatoliy.loishyn@knu.ua

Члени робочої групи

полковник ПУНДА Юрій Васильович,
професор кафедри інформаційно-аналітичних технологій військового факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор військових наук, старший науковий співробітник, майстер-інструктор програми DEEP;
e-mail: yurii.punda@knu.ua

підполковник ГРЕБЕНЮК Леся Володимирівна,
начальник лінгвістичного науково-дослідного управління науково-дослідного центру Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат педагогічних наук, майстер-інструктор програми DEEP;
e-mail: lesia.hrebeniuk@knu.ua

підполковник АРТЮШЕНКО Олександр Олександрович, старший викладач кафедри фінансового забезпечення військ військового факультету сил підтримки та забезпечення Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка; e-mail: art.alexander@knu.ua

підполковник СТОРОЖУК Наталія Андріївна, доцент кафедри військової психології та педагогіки військового факультету соціальних та поведінкових наук Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат психологічних наук; e-mail: Storozhuk_natali@ukr.net

ГРИДЧИНА Вікторія Віталіївна, доцент кафедри військової журналістики військового факультету сил підтримки та забезпечення Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент; e-mail: grydchyna@knu.ua

Передумови впровадження Курсу та відповідність вимогам НАТО

Реалізація стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору потребує досягнення в максимально стислі строки достатньої взаємосумісності Збройних Сил та інших складових сил оборони з відповідними структурами держав-членів НАТО.

У контексті забезпечення готовності сил оборони України до відсічі збройній агресії проти України, досягнення високого рівня операційної сумісності, міжвідомчої взаємодії, координації дій Збройних Сил та інших складових сил оборони під час планування і проведення спільних операцій на рівні об'єднаних штабів за стандартами та процедурами НАТО особливої актуальності набуває застосування нових підходів до формування структури та змісту військової освіти. Впровадження таких підходів повністю залежить від викладачів, спроможних сформувати в здобувачів освіти сучасні військові компетентності, лідерські якості та навички постійного саморозвитку.

Водночас у Концепції трансформації системи військової освіти, затвердженій у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1490, зазначено, що одним із чинників, які стримують ефективне функціонування системи військової освіти, є недостатній рівень підготовки науково-педагогічних (педагогічних) працівників та інструкторів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти.

У середині 2000-х років Програма вдосконалення оборонної освіти (DEEP) стала інноваційною ініціативою НАТО, спрямованою на реформування оборонної освіти в країнах-партнерах. Перші ініціативи DEEP надавали підтримку закладам військової освіти в розробленні й удосконаленні навчальних програм та розвитку викладацького складу. Ключовим завданням DEEP був і залишається розвиток військової освіти, впровадження інтерактивного, студентоорієнтованого навчання. Зусилля DEEP спрямовані на створення в закладах військової освіти країн-партнерів спільноти освітян, здатних впроваджувати та підтримувати освітні реформи у своїх закладах, забезпечувати стійку спроможність закладів військової освіти розвивати науково-педагогічних працівників. Упродовж років у закладах військової освіти підготовлено значну кількість майстер-інструкторів, але їх підготовка ще не здійснювалася власними силами освітніх установ.

Отже, побудова самодостатньої сталої спроможності Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Військовий інститут) щодо розвитку викладацького потенціалу, здатного застосовувати активні, студентоцентровані методи викладання з використанням сучасних освітніх та інформаційних технологій, є актуальним завданням, яке вперше реалізується в системі військової освіти України.

Загальна мета Курсу

Курс спрямований на побудову самодостатньої системи та сталих спроможностей Військового інституту щодо розвитку викладацького потенціалу, спроможного впроваджувати сучасні освітні та інформаційні технології. Курс готує відібраних керівництвом Військового інституту кандидатів у майстри-інструктори (MI), які надалі будуть робити вагомий внесок у розвиток своїх колег та вдосконалення методів проведення занять у Військовому інституті. Курс зосереджується на андрагогіці, студентоцентрованому освітньому середовищі, активному та інтерактивному навчанні, орієнтованому на результат та якість освіти, і приділяє особливу увагу наставництву майстрів-інструкторів для підбору та розвитку їхніх послідовників.

Очікуваним результатом реалізації Курсу є **створення у Військовому інституті програми розвитку викладацького (інструкторського) складу, яка підтримує викладачів сучасними освітніми методами та технологіями, а також створення сучасних освітніх програм, які ґрунтуються на підходах навчання дорослих та активного студентоцентрованого навчання.** Ключем до цього є підготовка майстрів-інструкторів, сертифікованих і спроможних до створення та проведення програм і курсів розвитку викладацького складу, та фахівців із планування й забезпечення якості освіти у Військовому інституті.

Розроблена програма стане основою стійкої і самодостатньої системи безперервної підготовки та навчання викладачів, інструкторів та фахівців з планування і забезпечення якості освіти Військового інституту.

Цільова аудиторія

Курс орієнтований на науково-педагогічних працівників (наставників, інструкторів) Військового інституту та фахівців, які планують, організовують та проводять освітню діяльність. Надалі Курс може бути масштабований для науково-педагогічних працівників (наставників, інструкторів) інших військових навчальних закладів України та країн-партнерів.

Програмні результати навчання

Після завершення Курсу учасники зможуть:

розробити та провести курс розвитку викладацького складу для викладачів, інструкторів, фахівців підрозділів забезпечення якості освіти та планування, який ґрунтується на теорії освіти дорослих, узгоджений із потребами та цінностями Військового інституту;

консультувати викладачів щодо змісту та ресурсів у галузі освіти дорослих, студентоцентрованого навчання, активного навчання, формульованого та підсумкового оцінювання, планування дисциплін (курсів) та занять, розроблення навчальних програм, дистанційного та змішаного навчання;

консультувати керівництво Військового інституту щодо найкращих практик навчання, орієнтованих на здобувача освіти, підтримувати сталість програми розвитку викладачів.

Опис Курсу

Обсяг Курсу – 315 годин, 10,5 кредитів ЄКТС.

Курс складається з двох частин:

1. Базова програма розвитку викладацького складу (БПРВС) обсягом 135 годин, 4,5 кредити.
2. Програма підготовки майстер-інструкторів обсягом 180 годин, 6 кредитів.

Детальний опис складових Курсу надано нижче.

Інформацію про Курс та його опис (брошура у форматі PDF) розміщено на офіційній сторінці Військового інституту.

Відбір учасників Курсу відбувається завчасно, не пізніше, ніж за місяць до його початку.

За тиждень до початку Курсу створюється Google Class (або інша платформа управління знаннями), в якому розміщуються всі матеріали Курсу. Доступ до них учасникам Курсу надається не пізніше, ніж за три дні до першого заняття.

Попередні вимоги до опанування Курсу

За рішенням керівництва Військового інституту до курсу допускаються науково-педагогічні працівники (наставники, інструктори), фахівці відділу забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, а також навчальних підрозділів Військового інституту, які мають досвід планування, організації та провадження освітньої діяльності.

До початку Курсу всі учасники мають ознайомитися з основними положеннями:

Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту»;

Директиви стратегічних командувань НАТО "Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007";

Концепції трансформації системи військової освіти;

Переліку завдань і заходів з реалізації Концепції трансформації системи військової освіти (участині, що стосується ВВНЗ системи Міністерства оборони України);

Стандарту вищої освіти спеціальності, за якою кафедра є випусковою (має основне навантаження);

Освітньо-професійної програми спеціальності, за якою кафедра є випусковою (має основне навантаження);

Робочої програми навчальної дисципліни (освітнього компонента), яка забезпечує реалізацію відповідного стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми.

Методи навчання

Видами навчальних занять Курсу є інтерактивні лекції, групові та практичні заняття під керівництвом викладача, а також індивідуальна робота (виконання індивідуальних завдань) учасників Курсу з консультуванням викладачем (під керівництвом викладача). Методика проведення занять ґрунтується на активних методах навчання та цілеспрямованій індивідуальній роботі учасників Курсу.

На початку Курсу проводиться вступна лекція, яка має на меті надати інформацію про роль Курсу в професійній діяльності її учасників, принципи організації опанування матеріалами, рекомендовані джерела, порядок звітності та систему оцінювання рівня досягнення програмних результатів навчання.

Для підготовки до групових і практичних занять учасникам Курсу завчасно надається доступ до необхідних матеріалів та відповідної інструкції з їх опрацювання.

На груповому занятті викладач пояснює базові положення, методику виконання практичних завдань, порядок оцінювання результатів навчання. Відбувається обговорення питань, які виникають в учасників Курсу.

На практичному занятті учасники Курсу самостійно, під контролем та з консультуванням фасилітатора застосовують вивчені на попередніх заняттях методики виконання завдань, умови яких доводять до учасників на його початку. Як правило, на практичних заняттях учасники Програми працюють на основі документів підрозділу, який вони представляють. Під час проведення показових занять один учасник виступає в ролі керівника заняття, інші – здобувачів освіти.

Оцінювання ступеня досягнення програмних результатів навчання здійснюється під час практичних занять із презентації та захисту індивідуальних або колективних проєктів (завдань).

Індивідуальна робота (виконання індивідуальних завдань) спрямована на підготовку та проведення показових занять або захист проєктів (завдань). Фасилітатор дає конкретні завдання та рекомендує матеріали до їх виконання.

Для підтримки освітнього процесу використовується платформа Google Class. Усі планувальні, навчальні, робочі, довідкові, звітні та інші матеріали мають бути завантажені у відповідний віртуальний клас із доступом для учасників освітнього процесу.

БАЗОВА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ

Спрямованість програми

Програма орієнтована на формування здатності викладачів розробляти навчальні заняття та проводити їх на основі найкращих освітніх практик та підходів країн НАТО, спрямованих на вдосконалення навичок критичного мислення курсантів. Вона охоплює основні теми активного студентоцентрованого навчання.

Програма складається з трьох модулів: «Активні методи навчання, орієнтовані на здобувача», «Оцінювання та активне навчання», «Планування занять та розроблення навчальних планів». Кожен модуль планується на 5 навчальних днів.

Програма проводиться очно. Усі модулі побудовані на принципах активного навчання з дискусіями, обміном практичним досвідом та діяльністю в малих групах.

Результати програми

Після закінчення програми учасники зможуть:

- визначити найкращі практики студентоцентрованого навчання, оцінювання та навчального дизайну у військовій освіті;
- впроваджувати найкращі практики студентоцентрованого навчання, оцінювання та навчального дизайну в освітній процес з урахуванням його інституційного контексту Військового інституту;
- оцінювати прогрес та проблеми у впровадженні підходів активного навчання, орієнтованих на здобувача освіти.

УЧАСНИКИ: до 25-ти учасників.

Передумови для потенційних учасників (попередні знання, необхідні для успіху):

- учасники мають бути освітянами/вчителями/інструкторами або залученими до планування, реалізації або управління якістю освіти;
- кандидати на участь у Програмі мають бути схваленими керівником Військового інституту та бути відрядженими (звільненими від своїх службових (посадових) обов'язків) на час проведення всіх модулів програми;
- учасники повинні мати доступ до інтернету та використовувати веб-камеру й мікрофон для онлайн-сесій (якщо вони проводяться віртуально).

КОМАНДА ФАСИЛІТАТОРІВ:

- супервайзер та три фасилітатори DEEP;
- гостьові лектори та випускники програми Master Instructor.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ:

навчання дорослих, студентоцентроване навчання, активні методи навчання, мотивація, оцінювання, зворотний зв'язок, зворотний дизайн, дизайн плану заняття (результати навчання – оцінювання – методи), змішане навчання, онлайн-навчання, критичне мислення, управління перебігом заняття, інклюзивне навчання, різноманітні перспективи в класі тощо.

Методи підсумкового оцінювання

- План заняття: кожен учасник розробляє план заняття, який інтегрує активні студентоцентровані підходи до навчання та відповідні інструменти й методи оцінювання.
- МікрОВикладання: кожен учасник демонструє інтеграцію принципів активного навчання та інструментів оцінювання, проводячи мікрозаняття для учасників Програми.
- Практичне виконання завдань з уточнення цілей навчальних дисциплін (інших освітніх компонентів) та їх захист.
- Взаємне оцінювання, відгуки/зворотний зв'язок. Усі учасники проводять взаємне оцінювання та демонструють використання методів відгуків/зворотного зв'язку на основі планів занять/мікронавчальних сесій учасників групи.

Орієнтовний зміст модулів

Модуль 1. Студентоцентровані активні методи навчання

(10-14 березня 2025 р.)

МЕТА

Цей модуль спрямований на підвищення спроможності викладачів впроваджувати найкращі практики навчання дорослих здобувачів освіти в інституційне середовище Військового інституту.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після закінчення модуля учасники зможуть:

- пояснювати теорії та принципи навчання дорослих;
- характеризувати таксономії навчання та їх роль у навчанні;
- демонструвати активні методи та підходи до навчання;
- пояснювати важливість студентоцентрованого підходу до освіти;
- аналізувати виклики та можливості інтеграції технологій в освітньому процесі для конкретного інституційного середовища.

ЗМІСТ

1. Теорії та принципи навчання дорослих.
2. Студентоцентроване навчання.
3. Принципи активного навчання.
4. Таксономія Блума (переглянута версія) та результати навчання.
5. Активні методи навчання:
 - а) інтерактивна лекція;
 - б) фасилітований семінар;
 - в) сократівський семінар;
 - г) дискусія: панельна дискусія, дебати, переговори тощо;
 - д) галерея;
 - е) думай - обговори – поділись (think - pair - share);
 - є) аналіз кейсів (case study);
 - ж) ігри та рольові ігри;
 - з) проєктна робота.
6. Ведення щоденника в активному навчанні.
7. Технології в освітньому процесі.
8. Змішане (дистанційне) навчання.
9. Створення цілеспрямованого навчального середовища (сценарії).

ОЦІНЮВАННЯ

1. Есе за темами 1-4.
2. Показове мікрозаняття.

Модуль 2. Оцінювання та активне навчання

(24-28 березня 2025 р.)

МЕТА

Цей модуль дає можливість викладачам впроваджувати найкращі практики оцінювання навчання студентів у Військовому інституті.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після закінчення модуля учасники зможуть:

- пояснювати діагностичне, формувальне та підсумкове оцінювання, яке використовується в навчальному середовищі, орієнтованому на здобувача;
- пов'язувати методи оцінювання в класі зі своїми власними курсами;
- узагальнювати різноманітні інструменти оцінювання, методи та прийоми, що підходять для розроблення Програми;
- використовувати методи взаємного оцінювання та зворотного зв'язку у плануванні заняття здобувачів (одногорупників);
- визначати вплив визнання різноманітності в аудиторії на мотивацію здобувача освіти.

ЗМІСТ

1. Діагностичне, формувальне та підсумкове оцінювання.
2. Оцінювання як частина зворотного дизайну: узгодження інструментів оцінювання з результатами навчання.
3. Інструменти, методи та прийоми оцінювання:
 - а) тест/вікторина/опитування;
 - б) групова/командна робота/виступ – контрольний список;
 - в) есе/груповий проєкт/презентація/рубрика;
 - г) портфоліо;
 - д) концептуальна карта;
 - е) плакат;
 - є) методики оцінювання в класі (cats);
 - ж) методи відгуків/зворотного зв'язку тощо.
4. Делеговане оцінювання: самооцінювання та взаємне оцінювання.
5. Технологія формувального та підсумкового оцінювання.
6. Оцінка програми – модель Кіркпатріка.
7. Оцінка активних методів навчання – оцінка заняття.
8. Мотивація.

ОЦІНЮВАННЯ

План оцінювання за дисципліною кафедри.

Модуль 3. Планування занять та розроблення навчальної програми

(07-11 квітня 2025 р.)

МЕТА

Цей модуль дозволяє викладачам впроваджувати найкращі практики, що відповідають конкретним інституційним вимогам, у навчальний дизайн.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після закінчення модуля учасники зможуть:

- добирати активні методи навчання та інструменти оцінювання, методи та прийоми для курсів / занять, які відповідають визначеним рівням та результатам навчання;
- обирати зі спектру активних методів навчання доцільні для розроблення або оновлення занять;
- застосовувати найкращі практики з розроблення планів занять;
- характеризувати модель ADDIE в проєктуванні та розробленні навчальних програм;
- проводити мікрозаняття на обрану тему, демонструвати відповідність активних методів навчання та технік оцінювання задекларованим результатам навчання.

ЗМІСТ

1. Зворотний дизайн.
2. Результати навчання.
3. Вибір активних методів навчання та інструментів оцінювання, оптимальних для визначених результатів навчання.
4. План заняття.
5. Модель ADDIE.
6. Емпіричне навчання.
7. Трансформаційне навчання.
8. Дев'ять настанов Ганьї.
9. Проєкт учасників на тему «Розроблення плану заняття», включаючи взаємооцінювання.

ОЦІНЮВАННЯ

Проєкт удосконалення програми навчальної дисципліни.

ПРОГРАМА «МАЙСТЕР-ІНСТРУКТОР»

За результатами базової програми розвитку викладацького складу найкращі учасники допускаються до програми «Майстер-інструктор».

Огляд програми

Програма спрямована на побудову самодостатньої системи та сталих спроможностей Військового інституту щодо розвитку викладацького потенціалу через сучасні освітні та інформаційні технології. Програма навчає відібраних майстрів-інструкторів (МІ), які надалі будуть робити вагомий внесок у розвиток своїх колег та вдосконалення методики викладання у Військовому інституті. МІП зосереджується на андрагогіці, студентоцентрованому освітньому середовищі, активному та інтерактивному навчанні та приділяє особливу увагу наставництву майстрів-інструкторів для підбору та розвитку їхніх послідовників.

Очікуваним кінцевим результатом проведення програми «Майстер-інструктор» є створення у Військовому інституті системи (у т.ч. курсів) розвитку викладацького (інструкторського) складу, яка підтримує викладачів сучасними освітніми технологіями. Ключем до цього є підготовка майстрів-інструкторів, сертифікованих у створенні та проведенні підвищення кваліфікації викладачів у Військовому інституті. Основна мета полягає в тому, щоб Військовий інститут самостійно підтримував цю програму розвитку викладацького складу після завершення МІП, забезпечуючи безперервну підготовку та навчання своїх викладачів.

МІП розпочинається після завершення базової програми розвитку викладацького складу і має чотири модулі тривалістю по п'ять днів кожен.

Результати навчання МІП:

Після закінчення МІП учасники зможуть:

- розробляти та проводити курс розвитку викладацького складу для викладачів, інструкторів, фахівців підрозділів забезпечення якості освіти та планування. Курс буде фокусуватися на сучасній освітній теорії та моделях, актуальних для освіти дорослих, узгоджених із потребами та цінностями Військового інституту;
- консультувати викладачів щодо змісту та ресурсів навчання дорослих, студентоцентрованого навчання, активного навчання, формувального та підсумкового оцінювання, планування дисциплін (курсів) та занять, розроблення навчальних програм, дистанційного та змішаного навчання;
- консультувати керівництво Військового інституту відносно найкращих практик навчання, орієнтованих на здобувача, та підтримувати сталість програми розвитку викладачів.

Профіль кандидата в майстри-інструктори:

- призначається та підтримується керівництвом Військового інституту;
- бажано, щоб до перепризначення залишилося мінімум 2 роки на викладацькій/адміністративній посаді;
- розуміє візію, місію, цілі, цінності, освітню культуру та потреби Військового інституту;
- здатний навчати персонал Військового інституту основам сучасних принципів навчання дорослих та їх найкращих практик;
- раніше брав участь у програмах розвитку викладацького складу DEEP (БПРВС) або еквівалентних;
- регулярно використовує професійну мережу для пошуку джерел і матеріалів, необхідних для програми;
- цікавиться постійним професійним навчанням (саморозвитком) та сучасними освітніми методиками;
- здатний розробляти та впроваджувати план забезпечення сталого розвитку викладачів у Військовому інституті;
- має відмінні комунікативні навички з викладачами та керівництвом, є авторитетом у своєму професійному середовищі.

Попередні знання та навички кандидата в майстри-інструктори:

- навчання дорослих, активні, студентоцентровані методи навчання;
- зворотний дизайн;
- планування занять;
- розроблення навчальної програми;
- результати навчання;
- ознайомлення з таксономією Блума;
- діагностичне, формувальне та підсумкове оцінювання;
- студентоцентроване навчання;
- узгодження занять-курсів-програм з місією Військового інституту;
- створення рубрик;
- безпечне навчальне середовище;

- висока мотивація;
- дистанційне/змішане навчання.

Практичний підхід

МІП ґрунтується на підходах до навчання через практичний досвід та практичне застосування, що дає змогу сформувати в кандидатів у майстер-інструктори необхідні навички та впевненість для ефективного лідерства та фасилітації програм розвитку викладацького складу у Військовому інституті.

Кандидати в майстер-інструктори проєктують та розробляють курс розвитку викладацького складу Військового інституту, який відповідає цілям та цінностям закладу.

У МІП ролі та обов'язки розподіляються так:

- Сертифіковані майстер-інструктори DEEP розробляють порядок денний та фасилітують проведення МІП1.
- Кандидати в МІ організовують і проводять фази 2-4.
- Сертифіковані МІ DEEP забезпечують зворотний зв'язок/наставництво на всіх етапах.

Критерії успішності МІП

Виховання культури безперервного навчання та професійного зростання є необхідним для будь-якого навчального закладу. Критерії успішності МІП встановлюються для програми розвитку викладацького складу, розробленої в рамках МІП, підтримання розвитку викладачів керівництвом Військового інституту та МІ.

Курс розвитку викладацького складу є критично важливою частиною освітньої стратегії закладу, яка сприяє сталості внутрішньої програми розвитку персоналу. Якість освіти підвищується, коли викладачі використовують активні методи навчання дорослих як результат програми розвитку викладацького складу. Внутрішній курс розвитку викладачів демонструє видимий постійний прогрес, переглядається щороку.

Лідерство

Керівництво закладу повністю підтримує майстер-інструкторів, надаючи ресурси та можливості для професійного розвитку.

Майстер-інструктори надають необхідну підтримку та допомогу викладачам свого навчального закладу. Майстер-інструктори є активними членами спільноти практиків майстер-інструкторів, які роблять відчутний внесок у її діяльність.

МІП складається з чотирьох модулів.

Модуль МІП1. Проєкт плану програми розвитку викладацького складу

(05-10 травня 2025 р.)

Кандидати в майстер-інструктори переглядають основні концепти та окреслюють проєкт Програми розвитку викладацького складу; аналіз інституційних потреб та освітніх практик для створення проєкту плану програми розвитку викладацького складу (FDC).

Результати навчання

Після закінчення МІП1 кандидати в МІ зможуть:

- розробляти план розвитку викладацького складу, заснований на аналізі потреб Військового інституту;
- складати проєкт плану заняття (назва заняття, обсяг, результати навчання, стратегії навчання, стратегії оцінювання та майстер-план заняття), спрямований на досягнення навчальних результатів FDC;
- організовувати та отримувати зворотний зв'язок, який сприяє якості заняття та Програми;
- складати план індивідуального розвитку (ПІР), який визначає цілі професійного розвитку в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, а також план їх досягнення.

Види діяльності

Кандидати в МІ:

- оглядають основні концепції, які лежать в основі інтерактивного навчання дорослих із врахуванням потреб Військового інституту, ключові поняття, що вивчаються в базовій програмі розвитку викладацького складу;
- діляться власним досвідом використання концепцій БПРВС у своїх класах, пояснюють, як втілити його у FDC;
- аналізують інституційні потреби Військового інституту та його підрозділів у підготовці та розвитку викладачів, інструкторів та фахівців планування і забезпечення якості освіти для розроблення програми розвитку викладацького складу;
- разом працюють над результатами навчання для кожного заняття;
- використовують формувальний зворотний зв'язок як інструмент покращення/підтримки якості;
- спільно розробляють майстер-план заняття (теми занять/назви, обсяг, результати навчання, стратегії навчання, оцінювання тощо);
- обговорюють необхідність навчання протягом усього життя, індивідуальні плани розвитку та розроблення особистої філософії освіти;
- обговорюють використання портфоліо як інструмента оцінки.

Домашнє завдання (підготовча робота до модуля МІП2) та оцінювання:

кожному кандидату в МІ визначається два заняття для розроблення та проведення під час модуля МІП2.

Між заходами модулів МІП1 та МІП2 кандидати проводитимуть власні дослідження для розроблення модулів (занять), які найкраще відповідають контексту Військового інституту.

Модуль МІП2. Пробний курс розвитку викладацького складу

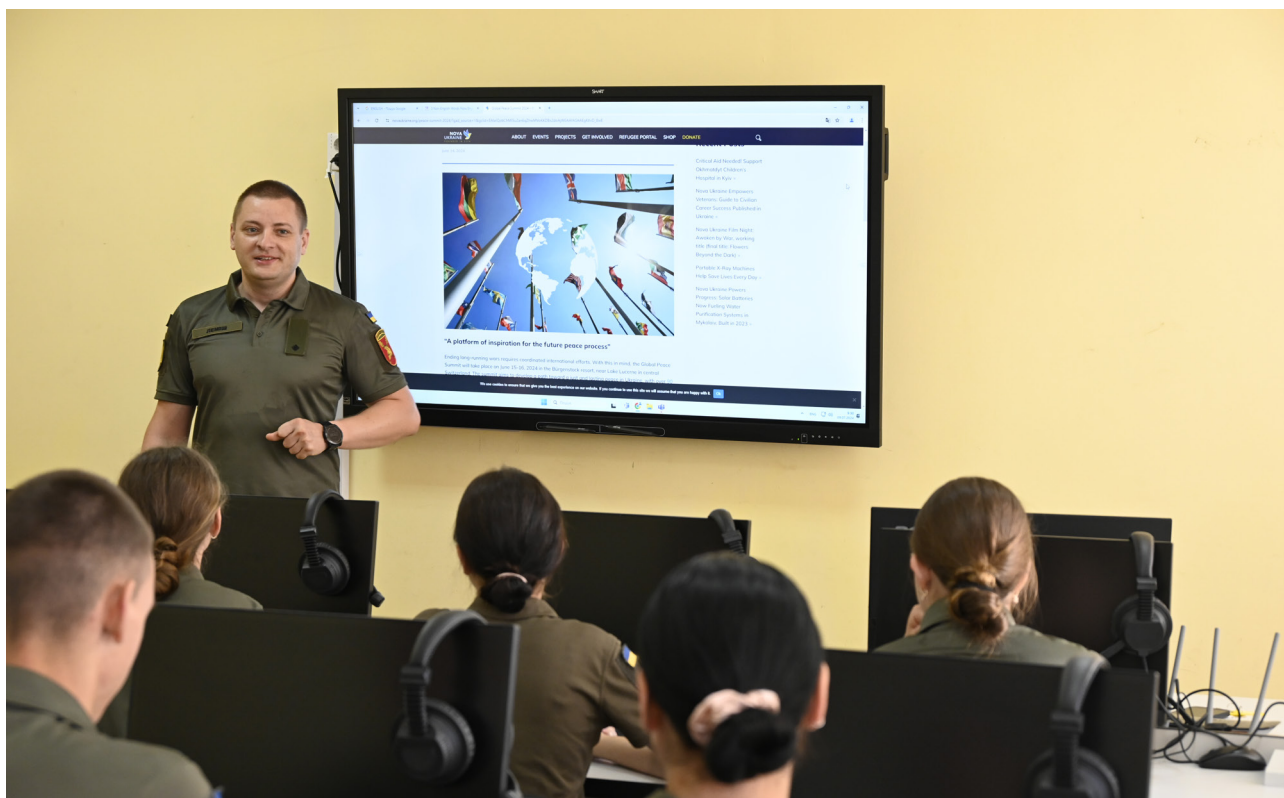
(22-26 вересня 2025 р.)

Кандидати в МІ проводять FDC з одногрупниками за програмою.

Результати навчання

Після закінчення модуля МІП2 кандидати в МІ зможуть:

- готувати та проводити заняття (зміст, інструкція, оцінювання, тайм-менеджмент) відповідно до результатів Програми;
- підвищувати якість проведення своїх занять (упевненість);
- інтегрувати своє заняття в курс, модифікуючи їх потреби;
- визначати цінність командної роботи викладачів Програми;
- покращувати якість своїх занять (зміст, інструкція, оцінювання, тайм-менеджмент).

Види діяльності

- Рольова гра: один учасник у ролі директора Програми, інші – викладачів та учасників Програми.
- Проводять свої заняття з одногрупниками (кандидатами в МІ) та викладачами DEEP у ролі учнів, надають зворотний зв'язок.
- Практикують викладання, саморефлексію, експертну оцінку, тайм-менеджмент та інтеграцію занять у зміст Програми.
- Обговорюють роль керівництва в постійній інтеграції найкращих практик в освітній процес Військового інституту.

Домашнє завдання та оцінювання (підготовча робота до модуля МІПЗ):

- Керівник проєктної групи оновлює програму Курсу розвитку викладацького складу.
- Учасники проєктної групи удосконалюють свої заняття на основі відгуків інструкторів DEEP, самооцінки та рефлексії. Надсилають оновлені заняття інструкторам DEEP для розгляду взаємооцінки перед модулем МІПЗ. Заняття повертаються учасникам з детальним зворотним зв'язком за два тижні до модуля МІПЗ.
- Додають до свого портфоліо рефлексію, оновлені заняття та «Особисту філософію освіти».
- Розпочинають/продовжують розвиток свого плану індивідуального розвитку.

Модуль МІПЗ. Авторський курс розвитку викладацького складу

(20-24 жовтня 2025 р.)

Кандидати в майстер-інструктори проводять FDC з новими викладачами.

Результати навчання

Після закінчення МІПЗ кандидати в МІ зможуть:

- готувати та проводити заняття (зміст, інструкція, оцінювання, тайм-менеджмент) відповідно до результатів Програми;
- підвищувати якість проведення своїх занять (упевненість);
- інтегрувати своє заняття в курс, модифікуючи його у разі потреби;
- визначати цінність командної роботи викладачів Програми.

Види діяльності

Кандидати в МІ:

- Проводять FDC з викладачами, які не знайомі з концепціями, теоріями та моделями навчання дорослих. Особлива увага – до сприйняття здобувачами нових понять (змін). Виділений час витрачається на зворотний зв'язок, рефлексію та тайм-менеджмент.
- Практикують викладання, саморефлексію, оцінку одногрупників, тайм-менеджмент та інтеграцію занять у зміст FDC.
- Обговорюють роль, яку відіграє керівництво Військового інституту в постійній інтеграції найкращих практик в освітній процес закладу.
- Продовжують обговорювати потребу навчатися упродовж усього життя, належати до спільноти освітян та інтегрувати сучасні концепції у зміст своїх курсів.

Домашнє завдання та оцінювання (підготовча робота до модуля МІП4):

- Кожному кандидатові в МІ пропонується тема заняття, уже опрацьована колегою, для того, щоб оновити й доповнити своїм матеріалом і бути готовим викладати його новим викладачам.
- Перед кожним стоїть завдання окреслити модифікацію своїх навчальних стратегій та оцінювання в одному з курсів свого навчального закладу - для впровадження студентоцентрованості та активного навчання.
- Портфоліо: продемонструвати, як учасники Програми займалися професійним розвитком протягом останніх двох років.
- Проведення FDC у Військовому інституті. Отримання зворотного зв'язку. Фіксація результатів. Підготовка до дискусії під час МІП4.

Педагогічні компетентності МІ, які підлягають аналізу

Основи навчання дорослих	• Пояснення взаємозв'язку між теоріями навчання дорослих і навчальною моделлю, орієнтованою на здобувача (слухача). • Сприйняття етосу освітянина.
Навчальний дизайн	• Застосування системного, орієнтованого на результати підходу до навчального дизайну, який узгоджує результати навчання з освітніми програмами та оцінюванням. • Планування кількох способів досягнення навчальних цілей.
Навчання	• Створення інклюзивного навчального середовища, сприятливого для різних здобувачів освіти (слухачів). • Планування цілеспрямованого використання освітніх технологій для підвищення рівня навчання. • Ефективна фасилітація періодів навчання відповідно до принципів навчання дорослих та навчання, орієнтованого на здобувача освіти (слухача). • Застосування стратегій активного навчання для зацікавлення здобувачів освіти. • Моделювання навичок ефективного спілкування в навчальному середовищі. • Оцінювання ступеня досягнення здобувачами програмних результатів навчання. • Надання зворотного зв'язку щодо прогресу здобувачів у досягненні результатів навчання.
Оцінка та рефлексія	• Оцінювання та рефлексія якості викладання. • Зміна освітнього рішення на основі даних і відгуків. • Визнання важливості викладацької професії та реалізація можливостей професійного розвитку.

Модуль МІП4. Трансформація освітніх програм

(перше півріччя 2026 р.)

Кандидати в МІ викладають у Військовому інституті трансформовані предметні курси (дисципліни).

Результати інституційного успіху

Після закінчення МІП4 Військовий інститут зможе продемонструвати інтеграцію програми розвитку викладацького складу в освітній процес.

Результати навчання кандидатів у МІ

Після закінчення МІП4 кандидати в МІ зможуть:

- застосовувати формувальний зворотний зв'язок для покращення навичок викладання;
- модифікувати заняття іншого кандидата в МІ (адаптувати під себе навчальні стратегії та оцінювання, забезпечуючи досягнення здобувачами навчальних цілей).

Види діяльності

Інституційна діяльність:

- Бесіда з керівництвом Військового інституту щодо інституційних цілей та намірів постійно вдосконалювати якість навчання.
- Взяти участь у круглому столі з обговорення ініціатив керівництва Військового інституту, спрямованих на підтримку сталості найкращих освітніх практик.

Кандидати в МІ:

- розробляють та реалізують свій трансформований предметний курс для здобувачів освіти з подальшим зворотним зв'язком та рефлексією;
- проводять трансформоване заняття для однокласників;
- обговорюють підхід, що лежить в основі трансформації;
- продовжують обговорювати потребу навчання протягом усього життя як учасники освітянської спільноти.

Домашнє завдання (підготовка до роботи зі сталого розвитку)

- Регулярно оновлювати своє портфоліо.
- Дбати про те, щоб плани індивідуального розвитку були далекоглядними, стратегічними та продуктивними.

Види та методи контролю успішності

Оцінювання результатів роботи учасників Курсу здійснюється постійно. Заняття №16, 19, 21-27 передбачають проміжний контроль. Оцінка за Курс є сумою оцінок, одержаних за вказані заняття. До кожного заняття розроблено показники та критерії оцінювання результатів навчання.

Під час занять №21-27 один учасник виступає в ролі викладача, інші — курсантів (слухачів). Проведення показових занять та участь у них оцінюються окремо.

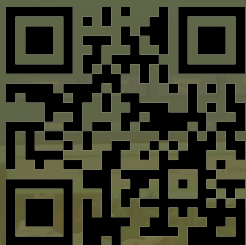
[illegible]

[illegible]

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Київ, вул. Юлії Здановської, 81
mil.knu.ua

Дизайн, упорядкування та верстка брошури:
Сергій Черній, sergeycherniy2@gmail.com
Редагування: Ірина Серебрянська
Фотоматеріали: прес-служба ВІКНУ

Київ, 2025